Scris de George Petrovai
Miercuri, 08 Februarie 2012 14:31 -

Partea a II-a: România, o ţară eminamente folclorizată

Din capul locului vreau să curm avântul celor care, vezi Doamne, se vor arăta indignaţi de ceea ce-şi închipuie dumnealor că au intuit încă din titlu, că adică textul se vrea un aspru rechizitoriu la adresa folclorului nostru, când ştiut este că el (folclorul) a fost şi va rămâne izvorul cu apă vie din care se adapă întreaga cultură română etc., etc.

Ştiu domnilor cârtitori şi palavragii, ştiu prea bine importanţa *Mioriţei*, *baladelor haiduceşti* şi a legendei
Meşterul Manole
pentru întreaga cultură română şi – de ce nu? – pentru cea universală. Căci aşa cum cu justeţe susţine profesorul Liviu Rusu,
Mioriţa
este tipică pentru
homo contemplativus,
ea constituindu-se în argumentul liric potrivit căruia “momentul morţii este un prilej pentru a sublinia preţul vieţii”, că
baladele haiduceşti
sunt tipice pentru
homo activus
(principiul activ al vieţii) şi că
Meşterul Manole
este o culme în ceea ce-l priveşte pe
homo constructivus
sau principiul constructiv.

Ştiu deasemenea cinstea de care folclorul s-a bucurat în ochii lui Alecu Russo, Vasile Alecsandri şi Mihai Eminescu, ca să numesc doar trei dintre corifeii culturii noastre, care au înregistrat rezultate de excepţie nu doar în prelucrarea superioară a producţiilor populare, ci şi în culegerea acestora.

Iată de ce ţinta prezentului text o constituie excesele de factură folclorizantă, la care se dedau

românii – în toate sferele de activitate, cu fiecare ocazie cât de cât festivă şi la toate vârstele -, acum când o ştim prea bine că din prea mult entuziasm se poate comite asasinat, respectiv că tot ce este exagerat devine până la urmă insignifiant.

“Excese folclorizante în toate sferele de activitate?!”, se vor mira unii. Da, taman aşa. Pentru a susţine afirmaţia, să o luăm metodic.

Din ceea ce am precizat mai sus, lesne se constată că cultura noastră, cu deosebire literatura, este puternic infuzată de folclor. Faptul acesta n-ar fi cu nimic dăunător, dacă ea ar deţine acele resurse strict necesare, cu ajutorul cărora să se poată smulge din zona periferică a folclorului pentru a intra cu capul sus în marea cultură universală. Întrebarea este dacă în cultura română pot fi descoperite atari resurse.

Căci dacă ne luăm după opinia autorizată, deşi întrucâtva subiectivă a celebrului nostru compatriot Emil Cioran, atunci deosebim două categorii de culturi – mari şi mici. Cultura Franţei, de care Cioran s-a lăsat absorbit într-un mod exemplar de rodnic, este inclusă de el în familia marilor culturi, în timp ce cultura României intră în categoria culturilor mici, alături de culturile Suediei şi Elveţiei, după cum citim în cartea sa *Schimbarea la faţă a României*. Nici nu-i rău, spun eu, având în vedere valoarea unanim recunoscută a culturii suedeze, cu scriitori de talia lui August Strindberg, Selma Lagerlöf şi Pär Lagerkvist. Măcar dacă aşa ar sta lucrurile în clipa de faţă, deoarece Cioran a scris
Schimbarea la faţă a României
în preajma celui de-al doilea război mondial, deci aprecierea lui viza cultura noastră interbelică, net superioară celei ce-a urmat...

Dar aşa cum afirmam şi cu alte prilejuri (de pildă în *Gimnastica spiritului*, Editura Echim, 2008), că ne place sau nu, trebuie să admitem existenţa a două coordonate, nu doar spaţio-temporale ci şi moral-spirituale, pe care se înfăşoară de ceva timp întreaga noastră cultură: o coordonată autohtonă, cu rol de axă folclorico-spirituală pentru românii din interiorul graniţelor, şi o altă coordonată – cea a diasporei, orientată statornic dinspre exteriorul geografic al României spre interiorul spiritual al omenirii, desigur, cu nostalgii şi preferinţe alimentate din specificul românesc.

Surprinzător este faptul că deşi prima coordonată are un imens spaţiu de manevră, cu nesfârşite îndemnuri spre universalitate, totuşi ea etalează tendinţe prioritar centripete şi predilecţii neobosite înspre provincialismul cu iz balcanic. De-abia coordonata diasporei

occidentale – reprezentată de nume dintre cele mai ilustre: Constantin Brâncuşi, Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, George Uscătescu, Vintilă Horia, Virgil Gheorghiu etc. – este aceea care îmbină intensiunea românească cu extensiunea sa centrifugală, ceea ce conferă producţiilor sale culturale o certă vocaţie a universalului...

Iar dacă ne raportăm la actuala muzică a românilor, toate comentariile sunt de prisos, într-atât este ea ghiftuită cu folclor de proastă calitate. Doar ici şi colo se descoperă şi unul de bună calitate, cu măiestrie prelucrat şi interpretat de renumitul menestrel Tudor Gheorghe, ori admirabil redat de nume sonore ale muzicii populare româneşti, precum Irina Loghin, Sofia Vicoveanca, Maria Ciobanu, Gheorghe Zamfir, Grigore Leşe sau regretatul Ion Dolănescu.

În rest o adevărată avalanşă de producţii submediocre, sinistrul rezultat al încrucişărilor dintre manele, muzică de petrecere şi firimituri ale folclorului autentic. Căci – nu-i aşa? – românii sunt un popor de petrecăreţi, care şi la bine şi la rău o ţin tot într-o veselie.

Prezenţa folclorului, însă, nu se opreşte aici. El se face simţit unde nici cu gândul nu gândeşti, de pildă în politica românească, dacă e să ne luăm după preferinţa acesteia pentru bătuta pe loc, ori dacă ţinem cont de vâna vârtoasă a politicului din sărbătorile pastorale, gen *S âmbra oilor*
, respectiv
Tânjaua
din Hotenii Maramureşului.

Dar când vine vorba de politica românească, trebuie să avem în vedere specificul mioritic al locuitorilor de pe aceste meleaguri, în amestec inseparabil cu influenţele bizantino-balcanice şi cu cele orientalo-muscăleşti: predilecţia de care aminteam mai sus, pasiunea unora de-a răzbate cu orice chip în faţă şi dorinţa isterică a altora de a-şi da cu tot dinadinsul în petec ca nişte adevărate personaje dostoievskiene, fără a se sinchisi câtuşi de puţin de densitatea jenei ce-i însoţeşte mai ceva ca o umbră.

Într-un atare climat rizibil pentru făcătorii de politică şi acoliţii lor, n-are ce să ne mai mire nici indulgenţa politicoasă şi uşor dispreţuitoare cu care sunt suportate de către străini excesele româneşti de-o indiscutabilă extracţie folclorică, nici fermitatea cu care sistematic este pus la zid contemplativismul nostru găunos de către oficialii europeni.

Nici învăţământul românesc n-a scăpat de influenţele nocive ale folclorului, dacă luăm aminte la harababura lui planificată, unde fiecare se zbânţuie cam cum îl taie capul şi cum îl ţin curelele, taman ca într-o *Periniţă* la sfârşit de bal. Iar dacă după toate astea mai avem puterea să ne minunăm de ceva, atunci eu zic să fluierăm admirativ ori a pagubă (fiecare după talent) când ne gândim la cele câteva zeci de mii de diplome universitare despre care s-a făcut niscaiva tam-tam că ar fi fost dobândite în mod fraudulos. Mă rog, nici n-avea rost să se facă prea multă gălăgie, de îndată ce procesul a fost doar rănit, nicidecum definitiv stârpit, şi de îndată ce alte zeci de mii de diplomaţi cu bube în cap nu vor fi deranjaţi de nimeni în vecii vecilor!...

S-ar părea că sportul n-are nici în clin nici în mânecă cu folclorul. Inexact, dacă luăm aminte la scandalurile ce condimentează ba bătuta pe loc, ceea ce în ochii responsabililor echivalează cu progresul, ba căderea liberă a sportului românesc, atât la individual cât şi pe echipe.

În concluzie, putem spune că prezenţa folclorului românesc peste hotare este strict necesară. Tot mai bine aşa decât fără nici o reprezentare...

Bibliografie

□□□□□□□□□□□□1.Andersen, Hans Cristian – *Crăiasa zăpezii*, Editura Pentru Literatură, Bucureşti, 1965

2.Ispirescu, Petre – *Basmele românilor*, Bucureşti, 2010

3.Smeu, Grigore – *Repere estetice în satul românesc*, Editura Albatros, Bucuresti, 1973

AUTOR: GEORGE PETROVAI

WWW.SIGHET-ONLINE.RO